

Augusztus 20. István

(Szent István, a magyarok „első királya”, a katolikus Magyarország megteremtője; neve elválaszthatatlanul összeírt a szent koronával; †1038.)

Az ország és a nemzet mennyei patrónusa, istápjá. Kereszténység előtti nemzetségeink eredethagyománya, égi választottsága a Turul-nemzetség (Árpád-ház) szentségi tekintélyében él tovább.

Születésének pontos idejét nem, csak helyét ismerjük: Esztergomban látta meg az áldott napvilágot.

Az édesanyának, Saroltnak Vajk születése előtt a protomártír szent István jelent meg álmában. Megjósolta, hogy fia király lesz, s parancsolta, hogy az ő nevét adják majd neki: „... Másod méltósággal szereté úristen szent nevezetnek hivataljával: mert mikoron imáran az ő szilei keresztyénné lettenek volna, es hívségben élnének, es az jámbor asszonyállat szüléséhez közelitne, neki jelenék protomártír szent István, es monda őneki: Bízzál, asszonyállat, úristenben, es légy bizonyos benne, met íme fiat szilsz kinek ez országbeli nép között királi korona adatik, es az én nevemet adjátok őreá. Az asszonyállat nagy csodálattal monda: Ki vagy uram, es ki neved? En vagyok, ugy mond, protomártír István, ki Krisztus Jézusért elészer szenvedtem.”

A Legenda Aurea eképpen meséli el első szent István vértanúságát: „István a hét diákonus egyike volt, akiket az apostolok szolgálatra rendeltek... akik közül az első és legfőbb Szent István volt.

(...) István pedig, aki telve volt malaszttal és erővel, csodákat és jeleket cselekszik vala a nép között. (ApCsel. 6,8)

(...) Mikor már Szent István sok csodát művelt és gyakran prédikált a nép előtt, a zsidók megirigyelvén rátámadtak, hogy vitában győzzék le. (...) A zsidók belátván, hogy ilyen harcmóddal nem bírnak vele, ravaszul a második módszerhez folyamodtak, ahhoz tudniillik, hogy hamis tanúkkal győzzék le. Felbéreltek két hamis tanút, hogy négyszeres káromlással vádolják meg. (...) A zsidók látva, hogy sem az első, sem a második módon nem tudtak fölébe kerekedni, harmadszor is harcba bocsátkoztak, hogy legalább kínzással és gyötrelmekkel győzzék le. (...)

Kövezzék Istvánt, ki könyörögvén mondá: „Uram Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet!” Térdre esvén pedig fennhangon kiálta: „Uram, ne tulajdonítsd nekik e bűnt (ApCsel.7,59–60), mert nem tudják, mit cselekszenek” (Lk.23,34). És lám, mily csodálatos szeretet, hiszen magáért állva imádkozott, megkövezőiért pedig térdre ereszkedett, mintha inkább kívánta volna az értük, mint a magáért szóló imái meghallgatását. Érettük azért is inkább letérdelt – mint a Glossza mondja –, mert a nagyobb gonoszság a könyörgés hathatóssabb gyógyszerét kívánta. A vértanú ebben is Krisztust követte, aki szenvedésében magáért imádkozván, így szól: „Atyám, a te kezedbe ajánlom lelkemet” (Lk 23,46), keresztre feszítőiért pedig így imádkozott: „Atyám bocsáss meg nekik stb.” (Lk.23,34). És ezt mondván, elaludt az Úrban (ApCsel.7,60).

(...) Ugyanazon évben kövezték meg Istvánt, amikor az Úr a mennybe ment, augusztus hó harmadik napjának reggelén.

(...) Szent Ágoston, a kiváló egyháztanító azt mondja, hogy Szent István számtalan csodával ékeskedett, érdemei révén hét halottat feltámasztott, sokakat különböző betegségekből meggyógyított. Ezekon kívül egyéb említésre méltó csodáról is szól. Elmeséli, hogy a Szent István oltáráról levett virágokat a betegek helyezették, s az oltáráról leemelt terítőket kórságokban szenvedőkre terítették, s azok meggyógyultak.”

Protomártír István után István király maga is áldozat volt; áldozatával alapozta a nemzet krisztusi sorsát: általa lehetett népünk „Népek Krisztusa, Magyarország”. István áldozati

voltára utal, hogy a belső hazában kevés legendája maradt, annál több a gyepűvidéken, és a velünk egy korona alatt élő népek legendáiban.

István apjának, Gézának az Isten angyala adta tudtul, hogy művét nem fejezheti be, mert kezéhez vér tapad; fia születik, akinek a földi korona után a mennyei korona is megadatik. Szent István nagyobb legendája szerint: „Egy éjjel csodálatos látomással vigasztalta meg az Úr, gyönyörű külsejű ifjat állított elébe, aki így szólt hozzá: „Béke veled, Krisztus választotta, megparancsolom, hogy szűnjenek meg gondjaid. Nem néked adatott meg véghezvinni, amit eszedben forgatsz, mert kezedet emberi vér szennyezi be. Tőled származik a születendő fiú, kire az Úr mindezek elrendezését az isteni gondviselés terveinek megfelelően rábízta. Ő az Úrtól választott királyoknak egyike lesz, a földi élet koronáját majd az örökkévalónak fogja felcserélni.” Az egri székesegyházból minden vasárnap körmenet indult a régiségben a szent István-templomba, az égi koronát elnyert Szent Király ereklyéinek köszöntésére.

István uralkodásának emberfeletti próbái adódtak: Imre korai elvesztése, az eretnységhez húzó törzsek megfékezése, az ország megvédése. Élete végén a szent koronával lelkét és nemzetét, az egész hazát Boldogasszony oltalmába ajánlotta. Koporsójának domborműképei a Mennyei királyt megillető képek. A középkorban szakadatlanul zarándokoltak e koporsóhoz idegenek is. Számtalan beteg lelte gyógyulását sírjánál, akadt olyan is, aki már útközben gyógyulását kapta. Hatalmas kőrakást halmoztak föl sírjánál a hálás meggyógyultak. Hartvik legendájában olvassuk: „De egy bizonyos asszony is, mikor ezalatt egyetlen fia kilehelte lelkét, letette szülötte élettelen testét a szent király koporsója mellé, hogy érette Istentől és szentjétől vigasztalást könyörögjön. Csodálatos és a mi korunkban bámulatos dolog: az asszony abba sem hagyta az imádkozást, amíg fiát, akit oda mint halottat fektetett le, élve vissza nem nyerte.” Székesfehérvár szent István ereje miatt válhatott szent várossá.

A szent király koronáját, a magyar szent koronát a középkorban élő személyként tisztelték. A vele megkoronázott király a szertartás által nemcsak közjogi elismerésben, hanem István és Koronája szentségi karizmájában is részesült: integritás, *sacralis contactus*!

A legenda szerint István Asztrikot küldte koronáért és áldásért a pápáért. Azidőn a lengyelek fejedelme is követet küldött Rómába, Szilveszter pápa el is készítette részére a koronát, de az Úr Istvánt választotta. Asztrikkal a korona mellett szent keresztet is küldött a pápa, hogy azt István apostolsága jeléül majd előtte vigyék. (a legújabb kutatások szerint a magyar szent korona készítése évszázadokkal megelőzhette István korát. A pápa a koronát „visszaadta” a magyaroknak.) A magyar szent korona az örök királyi méltóságot jelenti, az egymásután következő halandó királyok sorát. A XIV. századtól a tanukat a szent koronára is eskették. (Még az 1930-as években készült magyar hangosfilmben is a bírósági tárgyaláson az ítéletet a „magyar szent korona nevében!” hirdetik ki – Úrilány szobát keres, 1937, r.: Balogh Béla). A korona elhurcolása után amint hazakerült, mindig, minden jobbra fordult. Egyes uralkodók, például Rudolf jól tudták, ha a koronát birtokolják, az országot is kezükben tartják. Rudolf lemondása után díszes menet hozta haza Prágából a koronát. Az őt fogadó tömeg eképpen köszöntötte: „Légy üdvözölve hazánknak isteni ereje... Krisztus képe!”

A szent korona népünk ajkán az „Élő Jézus”, aki-ami magát Jézust hozza el közénk, az Ő igazságát – erre utal „születése” is: „angyali korona, szent csillag”, az angyal-hozta erő mutatja a földi világ fölötti isteni erejét. Ezért a Szent Koronával megkoronázott magyar király nemcsak képletesen uralkodott Isten kegyelméből, hanem népünk hitében valóságosan is Isten koronázta meg és adta hatalmát. A Keszthelyi-kódexben (1522) olvassuk:

*„...Isten, ki Szent Istvánt,
Mi királyunkat és Te Confessorodat
Földi királyságnak dicsőségével
És tisztességével megkoronáztad...”*

Istvánhoz elválaszthatatlanul hozzátartozik a korona. A szent legendájában olvassuk, hogy „...Adalbert püspök, hite őszinteségéért a keresztség fehér ruhájába öltöztette, és lelki gyámola lett. Akkor az István nevet kapta; hisszük, hogy Isten is ezt akarta, mert ami „István” a görög nyelvben, „koronázott” a latin beszédben.”

A szent koronát mindenkor egyetlen személyhez kapcsolta nemzetünk és említette, mint „szent István koronája”.

A Cationale Catholicumban találjuk ezen éneket:

*„Azért ő-benne Istennek tölt kedve,
Mert Angyal-által ő Királyi feje:
Sz. Koronával Menyből tiszteltetett,
Es becsültetett.*

*Királyi nevét a' Romai Pápa,
Más becsülletes nével szaporítá:
Mert Apostolnak nevezé, es hívá,
Magyar Országának.*

*Christusnak Annyát, áldott Szüz M A R I A – t,
Alázatossan mint édes Aszszonyát:
Tisztelé, es rá bízá önnön-magát,
Es az Országát.”*

A szent jobb, István király jobb keze, a magyarság egyik legtiszteltebb jelértékű ereklyéje. A Napot idéző szent jobb tiszteletét az Aranybulla törvénybe iktatta. A középkorban a jobb és jog szoros összefüggése nyelvünkben is tükröződött: Szentjobb mezőváros és az ereklye tiszteletére emelt monostor középkori pecsétjein könyökben meghajlított kar látható esküt tevő kézzel; fölötte hol nyitott, hol zárt koronával és köriratában a „S(Z)ENT JOG” névvel.

A Chronica hungarorum (1473) tudósítása szerint „István király jobbát valaki még a tetem felemeltetése előtt eltulajdonította, magyarán ellopta és bihari birtokán rejtegette.” Hartvik legendája szerint: „Egy bizonyos Mercurius nevű szerzetest, aki papi rendjében az Örök Szűz kincstárának őre volt, s a menyei haza szeretete miatt a világról is lemondott, azon órában, melyben a koporsót felnyitották, nehogy a szent ereklyékből valamit elragadjon, megdorgált a király, és messzire küldött onnan. Mikor szomorú arccal ült a kórusban, egy fehér ruhába öltözött ifjú összecsavart szövetet adott át neki, mondván: „Rád bízom ezt megőrzésre, s ha eljön az idő, felfedésre.” A szent szolgálat végeztével a szerzetes az épület sarkában a szövetet kibontotta, s elsápadt, hogy Isten emberének ép kezét, rajta a csodás mivű gyűrűvel meglátta; anélkül hogy tudtak volna róla, magával vitte a monostorba, melynek igazgatása reá volt bízva, s várva várt az ifjú által Krisztustól megjövendőlt időre. Itt a földbe rejtett kincset sokáig eltökélten egyedül vigyázta és őrizte, majd a kolostor alapítóit értesítette, végül, hogy közeledett a kinyilvánítás ideje, a királlyal is közölte.”

Az Úr csodatát művelt: a király gyógyító és áldó jobbát megkímélte az enyészettől. Ünnepi miséjében egyebek között ezt találjuk: „Szegd meg a kenyeredet az éhezőknek, s a szegényeket, a bujdosókat fogadd hazádba.” A szent jobbra a XVIII. században Ragúzában akadtak rá. Mária Terézia hozatta vissza 1771-ben Bécsbe, majd nemsokára Budára került. (Mária Terézia a budai vár szent Zsigmond-kápolnáját kibővítve külön szentélyt építtetett a szent jobb tiszteletére, ahol a II. világháborút túlélve – a vár felsőbb emelete találatot kapva ráomlott és bő évtizedre betemette a kápolnát – az akkor Balatonalmádiban is dolgozó festőművész, Bicskei Karle János hírét vitte a kápolnának, s a balatonalmádi plébános, Dr.

Pintér Sándor a helyi szent Imre plébánia számára kieszközölte, hogy templomukban épüljön fel újra a szentjobb kápolna oltára. Ez meg is történt, így az eredeti oltármozaik – Lotz Károly tervei alapján – mellett egy darabka a szent jobból, valamint boldog Gizella és szent Imre ereklyéi ékesítik az oltárt.)

A második világháború alatt Pajtás Ernő ezredes vezetésével a Koronaőrök a Szent Jobbot a koronázási jelvényekkel együtt egy salzburgi barlangban rejtette el.

Amerre vitték, az országutakat előzönlette a jámbor nép. Megállt a munka, zúgtak a harangok, dörögtek a mozsarak. Az ereklye országjárása 1938-ban és 1986-ban megismétlődött.

István legendájának legősibb eleme, amikor is éjnek évadján életére törnek: az utód örökölni akarja az öreg király bölcsességét, mágikus, szentségi erejét. Amint Atilla ellen, úgy Szent István ellen is merényletet kísérelnek meg. Atilla (lévén felderítéséről amúgy is híres), leleplezi az összeesküvést, és a felbujtó bizánci császár adóját megemeli; ám a tervet végrehajtónak, leendő gyilkosának megkegyelmez, életét meghagyja. Ez a kegyelmi ajándék éled újra Szent Istvánban is, az ellene megkísérelt merényletnél. Gelencén jegyezték le az alábbi legendát (mely nem azonos sem a Hartvik-féle változattal, sem Szent István kisebb és nagyobb legendájával!): „Amikor megöregedett a szent király, a hatalomra vágyó gonosz elhatározta, hogy elpusztítja királyságát. Kételyt csepegtetett alattvalói szívébe, akik sügni-bügni kezdtek Szent István vénségéről, az uralkodásra való alkalmatlanságáról. Végül elhatározták, az öreg királynak meg kell halnia. Felbéreltek egy orgyilkost, hogy egy sötét éjjelen ölje meg őt, vágja el a torkát. Az alkalmas időben a merénylő csupaszkardot rejtve köpenye alá, a homály leple alatt behatolt az uralkodó hálószobájába. Ám, ahogy a király ágyához lépett, riadtan hullott ki kezéből pengéje. Szent István álmában felkiáltott: „Ha Isten velem, akkor ki ellenem!” A földhöz ütődő, megpendült fegyver zajára felébredt uralkodó, azonnal tudta mi történt. A bűnös szorongva vallotta meg ördögi tervét és térdre esve kegyelemért könyörgött. A szent király a bocsánatért esdeklőt el nem kergette, gonosz tettét gondtalanul elejtette.”

Atilla karizmája, Isten-rendelte feladata, annak igen fontos része bő félévszázaddal később, Szent Istvánban ölt újra testet. Atilla ugyanis a krónikás hagyományban és a népi emlékezetben rendre mint Európa egybekovácsolója tűnik fel; e szerepet teljesíti be a maga korában Szent István talán még láttatóbban, a keresztény államalapítás tetteivel máig fennálló érvényűvé szilárdítva az Atilla által megkezdett művet.

„Hát sokmindent beszélgettek róla. Atilláról legfontosabban azt, hogy őt ha meg ne tudták vóna gyilkolni, Magyarország soha nem csonkult volna meg, ő olyan vezér volt! S azér' haragudtak a nagy államoknak a vezérei rea. (...) az ajtót rátörték, s Atilla még akkor se ebredett meg. Keresztülszúrták az ágyban. Akkor Magyarország aztán megesemmisült, mer' az erős vezér, aki igyenesen állott, meg volt halva. (...) Akkor szabdalták fel. Akkor semmisítették meg, me' most es azt mondják, hogy ha őt meg ne tudták vóna gyilkolni, Magyarország soha meg nem csonkult volna, egy olyan erős állam lett volna! ... csökkenteni nem tudták vóna, mert ők Isten hírvél működtek.”

De összeköti Atillát és Istvánt a mondai hagyomány ezernyi szála; így az „Isten kardja” is: „Szent Istvánnak a kardja el van ásva, s az amikor felszínre kerül, akkor dől el a világ a sorsa, hogy béke lesz, vagy elpusztul minden, s világvége lesz.”

Hasonlóképp mint Atilla kardja, István kardja is (mely szerepe szerint Atilláéval azonos, vagyis ugyanúgy „Isten Kardja”!) a föld alól kerül elő (milyen érdekes, hogy e mondást „kerüljön elő, akár a föld alól is!” – ma is használjuk).

„Ócsad Trencsén megye csacai járásának egy tót faluja. Ennek határában van a Racs nevű 1200 méter magas hegy, a Beszkidek legmagasabb csúcsa. E hegy tetején egy mélyedés látható. Valamikor régen... egy pásztor itt legeltette a juhait és bárányait. Egyszer csak azt vette észre, hogy naponta egy-egy báránykája eltűnik. Mivel tudta, hogy ott vadállatok nem téphették szét, utánajárt a dolognak, és egy szép napon azt látta, hogy a hegynyílásban tűnik el egy

báránka. Utána akart menni, de maga nem fért a nyílásba, hát bojtárát küldte utána. Várta, de nem jött vissza. Néhány nap múlva azonban a fiú megkerült és a következőket beszélte el. Mikor a nyíláson lecsúszott, egy nagy üregbe jutott, és abban ide-oda bolyongva lovon ülő alvó katonákra bukkant, kik teljes fegyverzetben voltak. Nagyon megijedt, de aztán ébresztgetni kezdte őket. Egyikük, Szent István fel is ébredt és azt felelte a fiúnak: „Még nincs itt az ideje!” – és tovább aludt. A többieket is hívogatta, de ezek csak a fejüket csóválták. Erre ijedtében visszafordult és az elébb megtett úton ismét kijutott.”

E mondájában István is a föld mélyén pihen (hasonlatosan Atillához, Hunyadi Mátyáshoz és Rákóczihoz), kardja ezért (is) jöhet fel a föld alól, ha ideje érik. Nem véletlen mondja a bojtárfiúnak a föld alatt pihenő István mondájában: „Még nem jött el az ideje!”

Milyen beszédes is nyelvünk! Hiszen azt mondjuk ma is ha valamiért áldozatot hozunk, hogy „kardoskodunk érte”, „harcolunk érte”; így a kard a szent ügyért való cselekvés eszközlője. S valóban, a Szent István (és persze Atilla, László) által „kivívott” jézusi kereszténység, mely Mátyás halála óta egész bizonyosan „rejtett életet él”, felszínre kell kerüljön, s valóban ez, a krisztusi hit megvallása a kulcsa további sorsunknak, s vele a világ jövőjének is. (De ide értendő a „kardos asszony” kifejezés is: kemény, tevékeny asszonyainkat, Nagyasszonnyá érett hösnőinket nevezi így a hagyomány; „Az amazonokról már Kr. e. 2185 ben van emlékezet, midőn Dionys, kit némelyek Nimródnek tartanak, seregében harcoltak.” – írja Gyárfás István 1870-ben (A Jász-kunok története. Kecskemét, 1870.); Hérodotosz szerint a szarmaták az amazonok és szkíták nászából származtak; Iustinus pedig így ír: „A szkíták viselt dolgainak elmondásában, amelyek elég számosak és nagyszerűek, eredetüktől előlről kell kezdeni a dolgot. Mert nem kevésbé fényes volt kiindulásuk, mint birodalmuk s nem fényeskedtek jobban férfiak, mint asszonyaik hadi erényében. Ugyanis ők maguk a párthusok és baktriaiak, asszonyaik pedig az amazonok birodalmát alapították, úgy, hogy egyáltalában a férfiak és asszonyaik viselt dolgait mérlegelő előtt bizonytalan, hogy melyik nem volt a kettő közül náluk jelesebb.” (Justinus, II. könyv, 1. fe.); de e szerep továbbélésére példa az egi várvédő asszonyok élete is...). A székely asszonyok ünnepen azért hordhatnak süveget, mert a tatárok ellen férfimódra harcoltak a pogányok ellen (Bálint Sándor nyomán).

Végül Atilla és István múltbeli „találkozása”, amely kettejük szerepének közös gyökeréről vall: Tours-i Szent Gergely írja Metz városának pusztulása kapcsán (egy hívő látomását leírva), hogy első vértanú István maga járt közben Szent Péter és Pál apostoloknál, hogy a városban található temploma megmeneküljön, még akkor is „ha az emberek bűnei oly mértékben elszaporodtak, hogy nincs rá mód, hogy a város ne váljék a lángok martalékává!”.

Hunor és Magyar a csodaszarvast üzve találtak az új hazára; később Szent László is Isten angyalát, mennyei vezérlőt ismer föl a szarvasban (a Salamon fölött aratott győzelem okán felépülő váci kápolna helyét „mutatja” a szarvas Lászlónak); István mondai alakja is szervesen kapcsolódik Isten eme angyalához – a regösében maga a szarvas mondja, hogy ő Isten küldötte:

*„Ne siess, ne siess,
Uram, Szent István király,
Az én halálomra!
Én sem vagyok
Vadlövő vadad.
Hanem én is vagyok
Az Atyaistentől
Hozzad követ.
Haj, regő, rejtem;
Regő, rejtem!”*

Boldogasszony után, szent Márton mellett szent István az ország patrónusa. Szerte a világon számos templomnak ő a védőszentje. (A brazíliai Sao Paulo államban szent Istvánfalva található!) Acoma mexikói indián falu templomának szent István királyunk a védőszentje. Búcsúnapiján, szeptember 2-án szobrát kultikus tánc és ének kíséretében hordozzák körül.

Ikonográfiájában a szent koronát ajánlja föl Boldogasszonynak. István nemcsak a szent, hanem a történelmi hőst is jelenti számunkra. Mária Terézia 1744-ben szent István Lovagrendet alapított. Szegeden a csizmaszár díszes, szív alakú kivágását „szent István kivágásnak” nevezik (a szív az áldozatból támadó élet ősi képjele). Csizmadiák, szabók, bányászok, pénzverők védőszentje. A körmöcbányai bányász-búcsún körmenet, lovasjáték, kardtánc, lövészverseny volt tiszteletére. Felsőszakonyon és Buzsákon az asszonyok és a lányok fekete ruhában „gyászos öltözetben sírván” mentek el szentmiséjére. A malmokat és a hajókat a szent király ünnepén zöld ággal díszítették Szegeden. A gabonaszállító hajókat szent Istvánra keresztelték.

A moldvai csángók balladaszerű énekében szent István egykor majd a világ minden népének szabadítója és királya lesz. Szlovák és morva legenda szerint a magyar haza földjén pogány ellen küzdő szlovákokat a szent király, István segíti győzelemre. Bánati román mondában a palotaépítő István álmodást lát, a mennyből három angyal száll le hozzá, s ezt mondják neki: mikorra elkészülnek a palotáid, életedet által adod. A főpapok ezt meghallották, s nyomban szentté avatták.

Pöstyén szlovák lányai éjfélkor kimentek a Lánykútra – a szent király éjfélen, annak erejében – a templomosok klostromának romjaihoz vizet meríteni. Megmosdottak benne, s reggel azzal a legénnyel találkoztak, aki később feleségül vette őket.

Bálint Sándorral elmondhatjuk, hogy szent István Intelmei Imre herceghez a keresztény irodalom egy ragyogó gyöngyszeme – melynek érvényesség nem korlátozódik saját történelmi korára, hanem a mindenkorai keresztény Magyarországnak szól az idők végezetéig: „Minthogy a királyi méltóság rangját csakis a hívők és a katolikus hitet vallók nyerhetik el, ezért parancsainkban a szent hitet tesszük az első helyre. Ha a királyi koronát meg akarod becsülni, legelőször azt hagyom meg, tanácsolom, illetve javaslom és sugallom, kedves fiam, hogy a katolikus és apostoli hitet akkora buzgalommal és éberséggel őrizd, hogy minden Istentől rendelt alattvalódnak példát mutass, s valamennyi egyházi személy méltán nevezzen igaz keresztény hitvallású férfinak; enélkül bizony, tudd meg, sem kereszténynek, sem az egyház fiának nem mondanak. Akik ugyanis hamisat hisznek, vagy a hitet jó cselekedetekkel teljessé nem teszik, fel nem ékesítik, minthogy a hit tettek híján meghal, sem itt nem uralkodnak tisztességgel, sem az örök uradalomban vagy koronában nem lesz részük. Ám ha a hit pajzsát tartod, rajtad az üdvösség sisakja is. Mert e lelki fegyverekben szabályszerűen harcolhatsz láthatatlan és látható ellenségeid ellen. Hiszen az apostol ezt mondja: “Csak az nyeri el a babérkoszorút, aki szabályszerűen küzd.” A hit tehát, melyről beszélek, a következő: higgy erősen a mindenható Atyaistenben, minden teremtmény teremtőjében, és az ő egyszülött fiában, a mi Urunkban, Jézus Krisztusban, kit az angyal meghirdetett, ki Szűz Máriától született, az egész világ üdvösségéért a keresztfán szenvedett és a Szentlélekben, ki szólt a próféták s az apostolok, valamint az evangélisták szavával, mint egyetlen tökéletes oszthatatlan szeplőtelen istenségben, és kétely hozzád ne férjen. “Ez a katolikus hit, melyben – miként Atanáz mondja – ha akárki híven és erősen nem hisz, semmiképp sem üdvözülni.” Ha valamikor uralmad alatt akadnának olyanok – távol legyen! –, kik az így egységbe fűzött Szentháromságot megosztani vagy kisebbiteni, vagy nagyobbítani próbálják, tudd meg: az eretnység fejének szolgálói azok, és nem a szentegyház fiai. Az ilyeneket pedig ne gyámolítsd, ne védelmezd, hogy magad is ellenségnek és bosszulónak ne mutakozz. Mert az efféle emberek a szentegyház népét nyomorultul megrontják és szétszórják. Hogy ez ne történjék meg, különös gondod legyen.” (Szent István Intelmek – I. A katolikus hit megőrzéséről.)